

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНА В МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

*Соколов Микола Юрійович,
студент Донецького державного
університету управління
e-mail: nikolay_socolov@mail.ru*

*Шкуренко Ольга Володимирівна,
старший викладач Донецького
державного університету
управління*

Останніми роками важливою характеристикою середовища, в якому формуються й реалізуються економічні стратегії суб'єктів різного рівня, стає становлення та розвиток глобальної економіки. Глобалізація веде до формування єдиного середовища здійснення виробничо-господарських, фінансових та управлінських операцій, яке керується умовами кон'юнктури глобального рівня. Це певною мірою розмиває межі національних суспільних систем та може суттєво порушувати принцип їхньої органічності.

Досягнення економічного та соціального відродження України значною мірою пов'язане з інтеграцією її в міжнародну економічну систему, активною і зростаючою участю не лише в регіональному, а й міжнародному поділі праці, ефективному використанні його переваг і вигод.

Питання участі України в інтеграційних процесах освітлені в публікаціях таких вітчизняних вчених і спеціалістів, як В. Андрійчук, О. Білорус, В. Будкін, І. Бураковський, В. Вергун, А. Галучинський, Г. Климк, А. Кредисов, Д. Лукяненко, В. Новицький, Ю. Пахомов, О. Плотніков, А. Поручник, А. Румянцев, В. Степаненко, А. Филипенко та інші.

Ціль дослідження – розглянути процеси інтернаціоналізації та інтеграції економіки України в міжнародний економічний простір.

Можливості тієї чи іншої країни щодо включення у світовий економічний простір та міжнародну економічну систему визначаються показником відкритості її економіки.

Існують різні експертні оцінки відкритості української економіки. Так, за рейтингом ("Heritage Foundation)) і "Wallstreet

journal)), у 1998 р. із 161 країни Україні відведена 124 позиція, а експерти Всесвітнього банку в 1999 р. оцінювали економіку України як "закриту" [2].

У 2010 році Україна посіла 162 місце (із значенням індексу 46,4%), погіршивши свій минулорічний результат на 10 позицій і скотившись до рівня кінця 1990-х (у 1999 році – 43,7%). Динаміка Індексу економічної свободи очевидно демонструє як після стрімкого покращення результату, починаючи з кінця 90-х років, Україна після 2005 року розпочала стійкий рух назад (рис. 1). Але навіть найкращий результат України – 55,8%, якого вона досягла у 2005 році, був нижчим на 3,8 в.п.1 за середньосвітове значення (59,6%), тоді як у 2010 році – вже на 13 в.п. нижче. Фактично за всіма складовими Індексу Україна має нижчі показники за середньосвітові, окрім компонентів «Торговельна політика» та «Фіскальна політика».

Джерело: the Heritage Foundation & the Wall Street Journal

Рис. 1. Динаміка індексу економічної свободи України [1]

Аналіз основних складових зведеного Індексу економічної свободи 2010 (рис. 2) свідчить, що найбільш провальними були дії української влади в таких питаннях, як: інвестиції, регуляторна політика, втручання уряду, фінансова політика, корупція, право власності. монетарна політика.

Джерело: The Heritage Foundation & the Wall Street Journal

Рис. 2. Індекс економічної свободи 2010 [1]

Але ця відкритість відбиває не зростаючу конкурентоспроможність українських товарів, а законсервовані структурні диспропорції (непомірну залежність від імпорту енергоносіїв та вимушений експорт низько-технологічної металургійної продукції, виробництво якої поглинає значну частку "критичного" енергоімпорту). Майже половина вартості нашого експорту (41%) припадає на чорні метали; в імпорті 32% становить нафта й газ. Частка машин і устаткування низька як у експорті (14%), так і в імпорті (28%), тоді як у розвинутих країнах вона значно перевищує 30% [2].

Цілеспрямованість інтернаціоналізації української економіки ускладнюють такі зовнішні фактори впливу:

- значне посилення міжнародної конкуренції на основних товарних ринках світу;
- істотне підвищення вимог споживачів до технологічного рівня та якості товарів, що зробило цінові фактори конкурентоспроможності вторинними, а фактори швидкості технологічних інновацій та гарантій якості - первинними;
- вжиття багатьма зарубіжними країнами більш витончених форм протекціонізму та дискримінації українських експортерів (ускладнення процедур сертифікації продукції, розширення використання механізму антидемпінгових розслідувань та ін.);
- активне використання провідними країнами заходів відкритого державного протекціонізму на окремих ринках, включаючи ринки озброєнь та сучасної високотехнічної продукції (наприклад, літакобудування, обладнання для АБС тощо);

- обмеженість доступу до міжнародних інструментів регулювання торговельних режимів через відсутність членства в системі СОТ;

- складність входження в міжнародні проекти високотехнологічного співробітництва через невідповідність міжнародним критеріям захисту прав інтелектуальної власності;

- висока взаємна конкуренція інтересів України та інших постсоціалістичних країн на міжнародних товарних і кредитно-інвестиційних ринках [3].

Для активного включення України в процес міжнародної економічної інтеграції необхідно створити відповідні умови.

Суть цих умов зводиться до створення в Україні такої соціально-економічної та політичної системи, котра була б поєднаною з міжнародними інтеграційними системами. Іншими словами, економіка України повинна бути здатною до функціонування з міжнародними угрупованнями в одній системі координат.

Згадана поєднаність досягається за допомогою становлення в Україні адекватних міжнародним інтеграційним угрупованням політико-правових, економічних, соціально-культурних та інфраструктурних відносин.

Як важливу умову включення України в інтеграційні процеси можна виокремити розвиток двосторонніх та багатосторонніх її відносин із сусідніми державами.

Досить сприятливими чинниками для розвитку цих відносин є:

- наявність неконфліктних кордонів між сусідніми державами;
- спільність історичної долі;
- традиційність взаємних економічних та гуманітарних зв'язків;
- єдність природного середовища;
- однорідність рівня соціально-економічного розвитку.

Усі ці пріоритети можуть бути реалізовані в результаті продуктивної співпраці з міжнародними економічними організаціями: МВФ, Всесвітнім банком, системою СОТ та ін. За умовами реалізації власної стратегії інтернаціоналізації Україна має перспективи досягнення певної міжнародної конкурентоспроможності. Успішна реалізація усіх цих інтеграційних процесів має такі позитивні наслідки для економіки України:

- залучення іноземних інвестицій для прискореного соціально-економічного розвитку окремих регіонів;
- заручення передових технологій, ноу-хау;

- створення нових робочих місць;
- розвиток взаємовигідного товарообміну;
- створення наукових впроваджувальних центрів;
- удосконалення системи підготовки кадрів;
- взаємний обмін фахівцями з різних галузей знань;
- вирішення екологічних проблем.

Література

1. Аналітичний огляд «Результат України у світових рейтингах»
<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document>
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. — К.: КНЕУ, 2001.
3. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України.—К.:Логос, 1999.